

Foglalat: Magyar- és Erdélyország (országgy. tudósítás; kinevezések; Kolozs megyei közgyűlés; Csekonicné és Becsky János f.; Zrínyi nemz. ünnepe Somogyhan 's egyveleg). Anglia (Raphael; Salomons; Francis Burdett; izetlenség a' britt és modenai kormány közt; 's aprólék hírek). Franciaország (algieri tudósítás; journal des Débats orosz cikkjei és különféle). Spanyolország (választótörvény-javaslat; ujonczsedés nehézségei; hadi brig 's Riego kanonok levele). Portugália (az új miniszterek ismértetése). Amerika, Dánia. Német- 's Olaszország. Elegyhírek. Gabonaár 's Pénzkelet.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. Dec. 7ik 's 9ik napjain a' budapesti állólúd tárgyát vették föl 's végezték el a' RR. többnyire gróf Széchenyinek az országos küldöttség jelentéséhez csatolt véleményét fogadván el. Nem különben fölvevén a' fő RRnek a' magyar nyelv tárgyában küldött viszonzüzenetét, a' nádori közbenjárást választák szótöbbséggel. 10én a' legújabb kir. választóvevék vitatás tárgyaul.

Kinevezések: Ő cs. kir. fősége nov. 14ki legfensőbb határozata szerint kinevezni méltóztatott: az egri káptalannál báró Barkóczy László kanonokot pankotai fősperessé; Erős Gábor bodonyi és Rutner Ferencz egri plebánusokat pedig val. kanonokokká; —

a' győri káptalannál: Sailer György olvasó kanonokot nagypréposttá; Kovács József sopronyi fősperest olv. kanonokká; Hohenegger Lőrincz mosonyi fősperest sopronyi fősperessé; Sághy János locsmándi fősperest mosonyi fősperessé; Feltinger István győri fősperest locsmándi fősperessé; Karner Antal komáromi fősperest győri fősperessé; Varga János pápai fősperest komáromi fősperessé, és Tóth József kanonokot pápai fősperessé;

a' nagyvárad diák szertartásu káptalannál: Korbélyi Antal örkanonokot olvasó-kanonokká; báró Bernáthffy József székesegyházi fősperest örkanonokká; Dellinger János békesi fősperest székesegyházi fősperessé; Thezarovics Gábor krasznai fősperest békesi fősperessé; hg. Hohenlohe Sándor középszolnoki fősperest krasznai fősperessé; és Kricsfalusy Ferencz kispépostot és debreczeni plebánust középszolnoki fősperessé; —

a' szepesi káptalannál: Valencsik János örkanonokot olvasókanonokká; Fejérváry János székesegyházi fősperest örkanonokká; Marczinko József kanonokot székesegyházi fősperessé; Nemessányi Gáspár kanonokot árvai fősperessé, 's Andreánszky Menyhért hibbei plebánust kanonokká; —

a' pécsi káptalannál; Benzleitner Ferencz kanonokot tolnai fősperessé; — Rihmer Bódog nádasi, és Farkas József szászvári plebánusokat pedig kanonokokká; —

dec. 4ki legfensőbb határozata szerint: Tessedik Ferenczet eddig Budán a' magy. kir. udv.

kamaránál volt számfölötti titoknokot 's a' magy. tudom. Akademia lev. tagját, a' bécsi közönséges cs. kir. udv. Kamarához fizetéstelen számfölötti titoknokká;

Lechner Ignácot a' nagybányai kir. kamarai próbálóhivatal segédjét, ugyanottani próbálótiszté; 's végre Jacskovszky Mihályt a' rohnitzai kir. kam. vas-hivatal igazgatóját, Erdélyben vajdahunyadi igazgatóvá.

Ns Maros-székben alkirálybirákká: Nagy Sámuel, Szabó Antal és Gálfalvi Imre; kir. pénztárnokokká: Benkő Ferencz és Szentiványi János; főjegyzővé Bakó Sámuel, 's aljegyzőkké Gál Elek és Nagy Dániel uu. nevezettek.

Kolozsvárott dec. 5kén tartatott ns. Kolozs megye közgyűlése, mellyben felolvastatván ez évi jan. 29kén költ, az akkor országosan egybegyűlve volt KK. és RRhez intézett 's az országgyűlést elosztató k. k. leírás, valamint az ezzel kapcsolatban levő 's az erd. Főkormányzékhez intézett ugyanaz napon költ k. k. leírás, mellyben többek közt a' főkormányzék további igazgatásmódja intéztetik el; határozatott: hogy ő cs. k. Felségéhez intézendő alázatos felírásban, az ország jelen állása leiratván, a' mentülelőbbi országgyűlés kegyelmes megengedtetése iránt esedezzenek. Ugyanezen ülésben megállapítatván, hogy semmi az ország jus publicumát tárgyazó dolog vitatásába ez uttal ne bocsátkozzanak, némelly magányosak dolgait illető fensőbb rendelkezések 's kérelmek tárgyában határozások tételtek. Nagyon érdekes volt az igen számosan összegyűlt KKknak példás rend-és csenddel tartotte ezen szép közgyűlésökben szemlélni, mi módon tudák a' RR. buzgó hazafi érzelmeket, minden sértést kikerülve, előre látó okos mérséklettel párosítani. Dec. 7kén a' jegyzőkönyv 's az ő Felségéhez intézett fölírás felolvastatván, azok teljes egyetértéssel helyben hagyattak. Mi után ezen gyűlés elölője főispáni helytartó Macskási Pál ur, bucsuzó beszédében a' KK. szép renddel tartott köztanácskozásokról dicséretes említést tevé a' gyűlést bérekeszté. — Erd. Hir.

Zombolyi és Janovai Csekonica Julia, szül. Pribéri Jankovich, üdv. Csekonic József néhai cs. kir. vezér-őrnagy, sz. István ap. király jeles Rendje vitézének özvegye 's a' pesti jótékony assz-

szonyegyesület elnöke 6 héti sárgaságra következtet gutaütésben f. év dec. 10kén reggeli ötödfél óraker minden asszonyi érdem- 's erénnyel koszorú életének 53dik éveben öröklétre költözött. Hamvadó tetemei a' mind saját nemzetségre, mind országscrte számos tisztelőire 's alattvalóira, de főképez őt méltán kesergő pesti jótévő asszonyi egyesületre s a' szenvedő emberiségre nézve igen korán dicsőütnék Zsomboly (Hatfeld) mvarosban Torontalban a' nemzetségi sirboltban takarítottak el folyó dec. 14én m. csanádi megyes püspök Lonovics József ur által, az engesztelő áldozatok 's gyászti szelkedések pedig Peaten ugyan dec. 29kén, Zsombolyon pedig 's a' többi uradalmi szentegyházakban annak idejében tartatnak.

Becsky János ur több ns. megyei táblabíró, a' közjóért érdemesen buzgott férfi, mult nov. utóbbi felén komlód-tótfalusi lakában, mintegy 50 éves korban meghalálozott.

Szathmárban a' földingás főkép Endréd tájékan, ugy szinte a' marhadög helyenkénti változattal, még mindedig sem szünt meg. Tengeri és buzatermés az idén silányak 's az utóbbiak szokatlan mértékben üszögösek valának. Szilva 's egyéb gyümölcstermés középszerű, a' makk ennél is alábbvaló. A' burgonyát a' meglepő fagy itt is valamint a' szomszéd megyékben földben marasztá. Biharban a' buzatermés több vidékre nézve meglehető, néhol pedig bő is vala. Tengeri sok helyen hibázott, más vidékeken pedig soha jobb nem volt. A' szénatermés középszerű. Szüret az idén is bő vala, de jósága messze a' mult évitől. A' tavalyi érmelléki bakator becse folyvást és méltán növekszik.

Somogybul valamivel későcske ugyan, de még is minden hazafi kebelnek örömes visszaemlékezést hozva, vesszük a' tudósítást: mikép ünnepelék meg az idén is sept. 7kén N. Szigetváron halhatatlan hősünk Zrínyi Miklós dicső elestének évfordulati napját. Szigetvár mostani földesura Czindery László ur, a' megyének igen érdemes első alispánja, éleszté föl e' becses nemzeti ünnepet amaz érzéssel, melly hálás legyen nemzeti és hazai nagy tettek iránt, egyszersmind pedig kimutassa, hogy illy tettet magunkénak vallani kincs, 's Szigetvár lakosi nem feledik azon fényugárt, mellyet a' történeti hely hozzájuk csatol. Nem vala tehát az idén is semmi elmulasztva e' jeles ünneplésnél, melly azt tárgyazata fonségéhez illő hálássá, 's karakterére nézve nemzetivé tegye. Az ünneplőtti estvén Szigetvár valamennyi kapuji, a' házaknak pedig minden ablakai kivilágítottak; a' városház kapuján Zrínyi nagy nemü képmása ezer lámpavilágnál ragyogott, folytonos mozsárlövések és hangszat közt. A' népség hevült örömmel az utczákon hullámozó csoportulatokban az elevenség legszebb rajza vala. Kora reggel másnap ujra megszólaltak a' várfokrul dőbörgő taraczkok. Sziget polgárkatonasága, Csernies Márton és Brunner József vezérlésük alatt, hadi sorokban jelent meg a' várostéren. Az ünneplő városi nép 's igen nagy számú vidéki uri vendégek a' szentegyházba sereglenék egyjeles

egyházi szónok ez ünneptárgyi épületes beszédét hallani. A' sz. misét most is Juranics László pécsi kánonok ur, ama' Juranics-faj származéka, mellyből egyik, Zrínyink olly ritka fölálkozásában osztzott, mutatá be. Következett a' gazdag ebéd, mellyet a' vár falai közt a' fentiszelt alispán ur az összesereglett vendégeknek adott, 's mellynek kezdetétől végeig mozsár-szó közt ürültek az áldomáspoharak hőseink emlékére, királyunk boldogságára, hazánk virágzására 's a' hazafiak egészségére. Estve játékszíni mutatványul egy vité-i szindarab adaték „Nándor-Fejérvár bevételé.” Minden tét, mosolygó vonása volt a' közlekesülésnek.

ANGLIA

A' Standard keményen kikel azon elterjedt hir ellen, hogy az egyesült éjszakamerikai státusokat az orosz czár segíteni, vagy bizgatni látszik Franciaország ellen; ugy szinte azon már több levelezőtül közlött hirre is igen fölindult, hogy orosz hajóserreg fog a' földközi tengeren megjelenni, ott a' szardiniai király hajóhada egy részével összeállani, 's néhány olasz fejdelem tengeri hadával megerősödvé, a' spanyol praetendenst segíteni. — Raphael, ki O'Connellt olly méltatlanul megtámadá, a' királyi társaság tagjává kívánt fölvetetni. E' dologban a' társaság nov. 26ki gyűlésében szavazott, hol számos tag jelent meg, 's noha nagy ritkaság itt valamely ajánlott tagnak félrevettetése, Raphaellel még is az történt, hogy nem választott meg. A' szózatok száma ellenet.i. olly arányban volt mint 3: 1hez képest. Raphael ur ajánló-leveletét Münster gróf, Brougham lord 's több más tekintetes személy irta volt alá. Azonban megjegyzi a' ministeri lapok, hogy e' levél több héttel iratott előbb alá, mint sem Raphael O'Connellt arra kérte vala, hogy parlamentbe választandó követül ajánlaná őt. A' Times igen kikel az ellen, hogy a' kir. társaság nem fogadta be tagul Raphaelt. — Angliából Barcelonába ismét 20,000 darab fegyver fog szállíttatni. —

Londonban az aldermanek nov. 25ki ülésökben, hol már az uj lordmayer vala elnök, Brown alderman (tanácsnok) kérelmet nyujta be Aldgate kerületből, mellyben ellenmondanak Salomons ur bebocsáttatásának, minthogy fen van IV György király idejéből egy parlamenti törvény, melly világosan parancsolja, hogy a' megesketendő alderman keresztyén igazi hitére fogadja, mikép ő befolyását soha az uralkodó protestans vallás és egyház kárára használni nem fogja; már pedig ezen esküt Salomons ur, mint Mozes törvényét valló, nem teheti le. E' kérelmet a' tanács a' főügyésznek adta által 's a' korona törvénytudósinak véleményadás végett. A' lordmayer reményét fejezé ki, hogy azok ítéletét már dec. 1jén előterjesztheti. —

A' Morning Chronicle Sir Francis Burdettnek, ki O'Connellt Raphael ellen használt kifejezései miatt a' Brocke clubból kiakará rekesztetni, számos „épen nem gentleman-es“ kifejezéseit idézi elő, melyekkel politikai vitájában, ellenfelei, névszerint a' derék Canning ellen élt, míg az a' tory részen állott. A' Globe pedig azt mondja, hogy egész országban igen felboszanták a' szabadelmű pártot Sir Francis Burdettnek a' Brooke-clubbhoz írt sorai. Leginkább azt vették tőle igen rossz neven, hogy magányos társaságban kelt ki nyilvános karakterű férfi ellen, 's hogy levelét közre bocsátotta, mielőtt a' club igazgatójától választ kapott volna.

A' Morning-Chroniclé lefordítja az Allg. Ztg azon cikkelyét, mellyben ez némi izetlenség-ről tett említést a' britt kormány, 's a' modenai herceg közt. Meg nem elégszve t. i. némelly alapalan gúnyolásokkal, a' Voce della verità lap, nevével igen egyértelműen, még olly rágalmat is vesz föl, melly nem csak a' britt kormányt, hanem a' britt nemzetet is mocskolja. A' cikkely így szól: „Azon angol golyó, melly Zumalacareguyn halálos sebet ejte, ama' veszélyes kézre mutat, melly valamennyi revolútiót inditá. E' kezdet látók munkásnak a' juliusi napokban 's lángra gerjeszteni Párisban a' polgárháboru szikráját. Szinte így gyújtá meg az előbbi revolútióban 1789ben Nagybrittannia geniusza az egyenlenség szövétnekét 's teremté azon istentelen pártot, melly a' monarchiát felforgatá 's Franciaország földét romokkal boritá el. Anglia készitése azon pokolerőművet is, melly Páris legnépesb környékén sült el. Ugy találjuk bizonyosan, hogy minden időben 's minden országban, bármellyik párt viselte is az angol kormányt, angol szellem volt minden gonosz szerzője. Most tehát midőn a' világ csende helyreállitott, szükség e' veszélyes hatalmat olly állapotba helyezni, hogy többé semmit se árthasson. E' czélt csak úgy érhetni el, ha Franciaország a' gondviselés által neki tűzött helyét ismét elfoglalandja.“ — Az angol kormány kénytelennek látta magát a' modenai hercegtől elégtételt kívánni e' megtámadásért, melyet szolgálja által Anglia becsülete ellen tenni engede. Seymour ur, ki egyszeremind a' toscanai és modenai udvaroknál van meghitelezve, azon utasítást vevé, hogy ha a' kívánt elégtétel megtagadtatik, nyujtsa által a' hgnek visszahívó levelét. Az elégtétel megtagadtatott, 's így azon helyzetben vagyunk most, hogy nincs meghatalmazott ministerünk a' modenai udvarnál.

Newcastle nyilvános gyűlése azt határozta, hogy a' város egyik fő téréen tiszteleti oszlop emeltessek Grey lord „a' reform atyja“ képszozával. — A' londoni lapok majd valamennyien egyenlő szellemben 's értelemben szólnak a' spanyol királyné

trónbeszédéről. A' Courier hiedelme szerint, az teljesen megfelel a' várakozásnak, 's mig egy részről nagy szilárdságot mutat, más részről nagy mérséklést is fejt ki. Így beszél a' Globe 's a' True Sun is. De nem úgy ám a' tory Standard, melly azt szerette volna hihetőleg, ha a' királyné beszéde igen radical lett volna, 's azzal mind a' ministereket fenyegethette, mind a' külhatalmakat fölbizgathatta volna. —

Angliában 's Irlandban több egyesület szövetkezik azon angol lelkészeket gyámolítani, kik a' tized-megtágadás által kárt szenvednek. De vannak olly egyesületek is, mellyek pénzzel segítik azon lelkészeket, kik törvényesen kénytelenek a' tizedet behajtani. Ezen egyesületekkel szemközt mind Angliában mind Irlandban ollyasok is állanak most össze, mellyek meg azokat kármentesítik a' tizedtartozók közül, kik a' tizedmegtágadás miatt vagyoniokban bármikép kárt szenvednek. — O'Connell idei adójához, melly az idén, mint hiszik 20 — 25,000 ft. sterlingre fölmenend, még maga Murray ur a' dublini érsek is 25 ft. sterlinget adakozott. —

Canadai tudósításnál fogva oct. 28ról Gosford lord beszéde igen jó benyomást tön a' gyarmatban. A' francia párt két legnevesb tagja, Viger és Lafontaine bírákka neveztettek, 's Papineau ur az oppositio eddigi feje, meglátogatá a' kormányzót. — Az angol pénzkelet folyvást alászáll, mit a' francia csökkenő pénzkeletnek tulajdonítanak; ezt pedig a' mutatkozó amerikai francia háboru következtésének. A' Sun szerint is, az angol pénzkeleti csökkenést a' francia pénzkelet $\frac{1}{2}$ percenttel történt alászállásának tulajdoníthatni, ezt pedig az amerikai ügyviselő elutaztának 's a' francia révhelyeken a' háborura készülgetésnek. Most közönségesen kezdik hinni, hogy a' közlések félben fognak szakadni 's erre az ellenkezések bizonyosan megkezdődni. A' Courier azt állítja, hogy Barton ur (a' volt amerikai ügyviselő Párisban) 's a' követség segéd-személyei bizonyítása szerint Jackson fölindulása igen nagy lehet, 's mivel Jackson nem szokta gondolatit palástolgatni, a' jövő küldeményben bizonyosan kemény hangot várhatni tőle a' congressushoz. — Az Albion azt hiszi, Franciaország tengerészete sokkal hatalmasb lett a' békeidő alatt, mint a' külföld hinné. Mire a' Standard azt mondja, hogy Anglia a' csatornában ezen készülteket Franciaország részéről nem engedheti meg a' nélkül, hogy Anglia is hasonló készülteket tegyen. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' Moniteur dec. 1jén kir. rendelést közöl, melly Machau bárót, Halgau al-admiral helyébe, ki tisztéről lemondott, Martinique kormányzójává nevezi. Egy másik kir. rendelés nov. 27ről ezen Machau ellenadmirált 's Martinique kormányzóját,

fő parancsnokává nevezi azon ör-hajósergek, mely az Antilláknál tartandja főtanyáját; egyszersmind fő katonai parancsnokká mind a két szigeti (martiniquei 's guadeloupei) seregnél. A Journal des Débats mind ezen kinevezés daczára is folyvást reményli, hogy a két birodalom közt fenforgó vitás kérdés háboru nélkül 's békesen fog elintéztetni. Azonban a pénzkelet még is lejjebb szállott. A tengeremelléki tartományokból jött tudósítások szerint a matrózfogadást ott már el is kezdék. A tengerügyi ministerhez is már több személy járult kalózlevelet kérőleg, mire a minister csak azt válaszolá, hogy most még nem adhat; de örömet fogja látni, ha készületeiket előre megteszik. — Míglen néhány tized beduin Párisban a színházakban magára függeszté a közfigyelmet, azalatt honosaik közül néhány Algierban két francia tengerész tisztnek fejét kaszabolta le. Komet briggen, mely Talcuth mellett Bona zélében horgonyza, három beduin gyümölcsöt árult 's két tiszt a szárazra lép velök vadászni. Nem sokára puskalövéseket hallanak, a kapitány fegyveres csolnakot küld utánok, 's annak legénysége a beduinokat a tisztek levágott fejével már futásnak eredve találta! —

Egy levelező Párisból nov. 29ről következőt jegyez meg azon vitázatokról, melyeket a Journal des Débats egy idő óta az orosz czár ellen közre tett: „A ministerség a J. des Débatsnak az orosz czár ellen nyilazott politikája miatt nyugtalankodni kezd, 's félni annak sz. pétervári viszhangjától. A királynak magának is rossz kedvet okozott az egész dolog, 's ezt érezteté is Girardin urral, kit ama' cikkelyek szerzőjének tartanak közönségesen. A kormány, hogy azon kellemetlen benyomást enyhítse, melyet a des Débats cikkelyei Szent-Pétervárott okozni képesek, valamennyi követséghez azon utasítást küldé; nyilványítsák határozottan ki, hogy a Journal des Débats semmi legkisebb összeköttetésben a ministeriummal nincsen, 's a ministeriumtól sem pénzt sem közleményeket nem kap; hanem egészen független, 's egyedül maga felelős mindenért, a mit közre bocsátani jónak itél. Hogy pedig a mostani ministerium, 's a d. Débats szerkesztőji közt a kormány valamennyi rendszabályira nézve az ismért egyértelműség uralkodik, az onnan van, mert a szerkesztők meg vannak a kormány jó szándékáról győződve. — Nem rég Párisban Labenski ur, az orosz követség titkárja francia inasával szóvitába keveredvén azt hihetőleg moszka szójárásokkal bocsátá el magától. Az inas megsértettnek tartván magát a követségi titoknok urat pisztolyra hitta ki. Ez a kihívó ellen a rendőrségnél keresett ótalmat; hol azonban azon jó tanácsot adták neki, hogy csak vijon meg a szol-

gával, mert a rendőrségi büntetés a szolgál ellen nem fogja meggátolni azt, hogy ez később annál konokabbul ne átkodjék meg kívánása mellett.

A Moniteur szerint Toulonból telegraph nov. 28ről jelenti, hogy Orleans hg Oranba megérkezett, 's frisen van. A sereg 24én vagy 25én fogott megindulni. — A Messenger szerint mindenütt tétetnek lépések, melyek a lotteriák eltörlesztését tárgyzó törvény végrehajtását jan. 1ére hirdetik. A lotto-tisztségek Franciaország egyik széléltől a másikig be fognak záradni. Dünkirchenben 's Avignonban már semmi betétel nem fogadtatik — A Temps szerint Rayneval a francia követ Madridban, folyvást sürgeti és kéri visszahívását. —

SPANYOLORSZÁG.

Következő a spanyolországi választó-törvényjavaslat egész foglalata, mint az a nov. 21ki procuradorgyülésben fölolvastatt: Minden 50,000 lélekre egy követ. Választó legyen minden 25 évü spanyol, ha magában következő föltételeket egyesít: 1) hogy a királyság határi közt spanyol szüléltől, vagy külföldön spanyol atyától származott legyen. 2) hogy a tartomány legtöbb adót fizetői közé tartozzék. (100 minden követre) Ha a száz fő-adófizető sorjegyzéke készen van, még azokat is ezekhez kell kapcsolni, kiknek adó-tartozása az első sorjegyzék legkevesb adót fizetőjéhez hasonló, 's ezek is választók legyenek. 3) mindnyájan, kik következő hivatalokat vagy keresetmódokat gyakorolnak: ügyvédek, táblabírák, fiscus-tisztek, orvos és seb-orvos-tanárok, nyílt gyógyszerházzal bíró gyógyszerárusok, törvénytanárok, királyi ítélő-székek licentiatusi vagy irnoki (grefiers); hazai szerzetesek; a királyi gazdasági társaság tagjai; tudományos oktatószékek és literatura tanítói, kivéven azonban közülök az elem-iskolák tanítóit, 's a nyelvmestereket. — Választók legyenek azok is, kik olly status-tisztségért visszalépti- vagy intézkedhetési (Verfügbarkeits) fizetést húznak, melynek valódi jövedelme 10,000 reálnyi (2500 fr.) volt, a száraz vagy tengeri sereg 's polgári katonaság nyugalmazott tisztei, a nemzeti örsergőtisztei, kapitányságon kezdve 's azon felül. A választók sorjegyzékei a tartományi biztosságok által készítettnek, melyek e munkánál a helyhatósági testületeket tartoznak tanácsul kérdeni. Ezen sorjegyzékek minden esztendőben júliusban nyilván tétessenek ki. Reclamatiókat a tartományi biztosságokhoz kell intézni, a statustanácsához folyamodással. A tartományi biztosságok minden tartományt annyi választó kerületre oszszanak, a mennyit ezélszerűnek találnak, a nélkül, hogy ebben magokat az igazgatási vagy törvénytészki kerületekhez kössék. A választó

gyűlés előleges elnöke a helybeli alcalde legyen; azután annak joga lesz relativ többséggel elnököt és titkárokat nevezni. Minden választó annyi nevet magában foglaló bulletint ír, vagy irat, a' a' mennyi követ választatik tartomány-szerte; azután szintannyi helyettest 's egy kerületi biztost nevez. A' választás elvégeztetvén, a' kerületi biztos a' választási jegyzékkel a' tartomány fővárosába megyen, 's most már a' szavazatok összeírása kezdődik. Hogy valaki követté vagy helyettség (suppleant) neveztessek, csupán az kívántatik, hogy több szava legyen, mint más jelölteknek. A' választhatóság föltételei következőleg állapítottak meg: 1) a' választottkövet spanyol és szabad legyen, 's világi állapotú. 2) legalább huszonöt esztendő. 3) család-fő 's nyílt házzal bíró. 4) 6000 reál jövedelme (1500 fr.) legyen, vagy 240,000 reál (60,000 fr.) tőkéje földbirtokban vagy status-adósságban, vagy kereskedési és ipar-ágokban; független és becsületes módon éljen; ügyvéd, orvos vagy törvénytanárs, literátor, vagy professor-hivatalban, ha ezen hivatal esztendői jövedelme 10,000 reálra (2500 frank) megyen; végre, ha valaki 14000 reálnyi (3500 frnyi) statusfizetést huz, akár munkás, akár nyugalmazott állapotban. A' corteskövetek hivatala önkéntes és fizetéstelen. Minden követ, kire a' kormány valami statusfizetéssel összekötött hivatalt biz, új választás alá vettetik. A' suppleantoknak hasonló föltételeket kell betölteniek. Ok következő esetekben lépnek hivatalba: 1) ha valamely több tartomány által megválasztott követ azok közül egyet kiválasztott. 2) a' követ halála 's 3) annak elbocsáttatása esetére. —

A' baski tartományok jelen állapotja tekintetéből, azok nem fognak még most választó kerületekre osztatni, 's a' követek kineveztetése ezen tartományok négy fővárosában, az ott összegyűlt választók által történend.

A' Times egy madridi irást közöl nov. 27-ről, melly keserű kifejezésekben kél ki a' Spanyolország iránt gyakorlott francia politika ellen, 's különösen a' portugáli ministerium elbocsáttatását is ennek tulajdonítja, mellynek azon czélt teszi alapjául, hogy Spanyolország java, 's az ezt eszközölhető portugáli segédsereg benyomulása gátoltassék. Hasonló terveket koholnak Spanyolországban is az elégületlenek, sőt hire van, hogy a' cortes-megnyitás napján Madridban zendülést is akartak felizgatni, 's a' királynét kényszeríteni, hogy Portugália segédhatásáról mondjon le. Azonban, noha tetemes embertömegek gyűltek össze Madrid utcáin, az ünnepi nap békéjét 's örömeit semmisen háborította. Cadixi levelek szerint a' tartományi junták mindenütt föloszlottak, 's több

helyen rendelkezések tétettek, hogy hús és néhány klastromot a' többet ígérőknek adjanak el.

A' Memorial Bordelais Isturiz ur elnöké választatását szerződésnek tulajdonítja, melly nov. 16án Mendizabal 's az oppositio leghatalmasb tagjai közt tartott. Mendizabal t. i. megigéré ezeknek, hogyha azon föltételüktől, minélfogva az exministereket vádolni akarták, elállanak, ő viszont a' királynét rábeszéli, hogy Isturizt nevezze ki elnöké 's az exministereket is arra bírja, hogy helyeiken ne jelenjenek meg. Élénk vita után a' miniszternek ez ajánlata csakugyan elfogadtatott, 's így történt, hogy a' királyné saját sympathiája ellenére, Isturizt nevezé elnöknek.

Barcelonai hir szerint az ottani helyhatóság, két zászlóalj - alkotásra nézve, mellynek mind-egyike 720 emberből állandana, kemény rendelkezést bocsátott közre, minél fogvást a' vonakodókat de jure szolgálatba léptetik; kik pedig az illyeneket följelentik, a' szolgálattól megszabadulnak. Innét nyilván láthatni, minő lelkesüléssel van Barcelona a' királyné ügye iránt. Minának csak 1440 emberre volna szüksége, 's ennyit sem talál e' nagy városban, hanem kénytelen erőtetett önkénytesekre szorulni, kiket hihetőleg kötözött kézzel lábbal huzzottat majd háboruba, a' vonakodók föladóji pedig a' szolgálattól megszabadulnak! — tehát nagy kedvezés és jutalom a' hazának nem szolgálni! 's még efölött mi szép szabálya e' tiszta morálnak az árulkodókat jutalommal illetni! Nem elég, hogy a' revolutio a' népeket nyomasztja és sanyargatja, még csak az van hátra, hogy erkölcsileg is rontsa meg azokat! — A' Quotidienne bizonyítja, hogy azon „néhány“ szökevény, kikről a' barcelonai tudósító írja, hogy d. Carlos zászlóji alá szegődtek, már eddig is mintegy három ezer ember számra megyen. —

A' harcmezőrül írják, hogy Cordova nov. 21én elhagyta Lerint 's Logronnoba indult. Iturralde pedig ugyanazon napon Arronizban volt. — A' carlositák azon szándékkal, hogy Estellát, melly nekik igen fontos hely, többé kezeikből ki ne bocsássák, az e' várost környező dombokon vonalat alkottak, 's a' Pamplonából Tolosába vezető országuton az őrséget megerősítették, hogy krisztinai osztályok ne nyomuljanak át. E' czélra gondosan őrzik a' dos Hermanas nevű hegyszorosost is, mellyet két meredek szikla fedez. — Eguia generál nov. 19én Estellában 17 személyt fogatott el, kikről gyanu volt, hogy krisztinai párthoz szítanak, 's ezek közt egy Jaen nevű gazdag kereskedőt is. Bizonyosnak mondják, hogy Cordova, nov. 20kán Carlostól két hónapi fegyverayugvást kért; de ez azt nem adta meg, arra hivatkozva, hogy a' christinók a' szerződéseket nem szokták megtartani. — Mennyire különbözök a' két párt

tudósításai egyazon dologban, kitetszik, ha az ember Cordova hiv. tudósítását, mellyet a' carlositák Lerinnél elfogtak, Eguia ugyanazon tárgyban írt jelentésével hasonlítja. Cordova t. i. a' 17ki ftközetről azt írja, hogy a' carlositák akkori vesztesége 100 fogolyra, 250 holtra, 700 sebesre megy, a' krisztiniaké pedig csak 10 holtra és 150 sebesre. —

Riego kanonok, Riego gen. testvére, ki most Londonban lakik, a' spanyol királynéhoz egy levelet küldött, mellyben szívesen megköszöni annak jóságát 's igazság-szeretetét, mellyel nemzetsége iránt viseltetett; de kijelenti, hogy gondolkodásmódja nem engedi őt még most Spanyolországba visszatérni. A' tisztelet, ugy írja ő, mellyel bátyám emlékének tartozom, ki honszeretete áldozatja lön, 's elveim, mellyek az övéivel egyazonok, nem engedik nekem, hogy olly kedvezést fogadjak el, melly ha nemes, és képes is szerencsétlenségemben vigasztalni, mindazáltal nem a' nemzettől ered, 's nem ugy tekintethetik, mint a' nemzet bánbanása, hanem mint Fölséged személyes nagyszívűségének ajándéka. —

PORTUGÁLIA.

A' Diario do Governo nov. 21éről közli az új ministerium-kinevezést magokban foglaló kir. rendelményeket. Visconde de Sa da Bandeira ideiglen belügyi minister is lett, míg Mozinho d' Albuquerque (nem pedig Albuquerque hg.) ki jelenleg Madeirában van, elérkezik. Albuquerque nagy eszű 's tapasztalású férfi 's kineveztetése sok olyant nyert meg az új ministerség részire, ki különben attól elvonta volna bizodalját. De Campos ur szerencsétlen választatása a' pénzügy-osztályhoz, hova ő épen nem alkalmas, csak nevelendi az új cabinet zavarodását. Ehez járul még azon határozat, hogy a' kincstár tudvalevő hiánya új birtok-adó által fődöztessék. De a' legveszélyesb vonás, melly az új portugáli ministerváltozást bélyegzi, abban áll, hogy azt a' lissaboni katonasereg okozta. A' tisztek ugyanis azt állították, hogy a' katonáknak joguk van a' választásokban részt venni, 's ezen állításuk mellett nyakasán átalkodtak meg. Ezen alkotmányellenes viseletük miatt azon tisztek, kiket a' vád leginkább terhelt, félzsoldra tétettek; mire a' királynéhoz küldöttséget neveztek ki magok közül, melly a' kormány ezen tette ellen panaszkodják. A' királyné, kinek oldalánál épen akkor egy ministere sem volt, rá hagyta magát beszélteni, hogy ministeriuma végzését visszavonja. Ez annyit tett, mint ministereit hivataljokból kizárni; de a' milly illetlen volt egy részről illy bánásmód a' királynétől, olly veszélyesek lehetnek más részről annak következtései reá nézve is. A' lissaboni katonasereg ez által olly hatalomra emelkedett, hogy ezentul, a' hányszor kénye kívánja, a' ministe-

riumot föl fogja oszlatni akarni, 's ha a' királyné nem lenne céljainak kedvező, kész lesz azt is letenni, 's helyébe Loulé marquist vagy marquisnét emelni. Eféle kinézések nem a' leghizelkedőbbek a' félsziget ezen részének sorsára nézve. — A' királyné házassága egy időre elhalasztott, 's majd ki fog tetszeni: leszen é az új cabinet elnöknek annyi hatalma, hogy a' királyné házasságát Szász-Coburg-Koháry hggel meghiúsítsa. — A' papság igen munkás volt a' legutolsó választásokban, 's félt, hogy az új cortes nagyrészt olly személyekből álland, kik a' fenálló alkotmány ellenségi, 's különösen papi érdekekbe avatottak levén, a' papi jószágok eladatása ellen harcolnak majd; pedig ettől függ főképp a' portugáli statushittel állandósága. — Egy lissaboni levél szerint, mellyet a' Times közöl, Terceira hg. az utóbbi ministerváltozás következtében lettette fővezéri hivatalát.

A' Morning-Herald levelezője Lissabonból, következő rajzát adja az új portugál ministeriumnak: de Campos egy tehetős kalmár, kinek financiai észtehetsége még nincs tudva, mert azon rövid idő alatt, hogy utóbb e' tisztséget viselte, nem volt módja azt megismertetni. Ő elég gazdag arra, hogy becsületesnek tartassék, 's ez bizonyosan nagy ajánlás. Különbén igaz hazafinak tartják, noha igen is hajlik a' tulzó elvekhez. — Mozinho Albuquerque, az új belügyi minister igen nagy szenvedéllyel úzi a' Chemiát; ő 1826-ban leczkéket tartott e' tudományból a' lissaboni iskolában, 's ha a' politikához ugy ért, mint a' Chemiához, valóban jó minister válhatik belőle. 1828ban Angliába 's onnét Terceirába ment, hol a' löporkészítésnél igen sok ügyességet fejtezt ki; de politikai tehetségét kimutatni eddig nem volt alkalma. Ő becsületes, de igen nyakas és önfejű ember, 's elveire nézve elhatározott radical. — Loulé marquis külügyi ministert readesen csak dámák ministerének nevezik, mert igen igen szép férfi, 's egyéb jeles tulajdona semmi, minthogy imádott felesége, d. Anna hg asszony kevély parancsinak hódolattal engedelmeskedik. — Sa da Bandeira legöregebb nyolcz testvérei közül, kik között három, Miguel alatt szolgált 's egy annak ügyét védve halt meg; a' többi pedig vele együtt a' constitutio vitéze volt. Ő igen tiszteletre méltó ember, kinek characterere szennytelen és ritka épségű.

Nov. 18án több nemzeti ör ment a' királynéhoz Necessidades palotába, hogy a' volt ministerek elbocsáttatásaért köszönetét jelentse. A' királyné pedig több katonai laktanyát látogatott meg, 's magának nagy éljeneket kiáltatott. Campos, az új pénzügy-minister az első cabinet-i ülésben mingyárt azt tanácsolá, hogy statusbukást kell nyilatkoztatni, a'

mit még is tisztársai nem fogadtak el. Camposról azt mondják, hogy az előbbi ministerek, különösen Carvalho és Magalhaes ellen annyira fel van dühülve, hogy magányos boszúja érdekének minden pillanatban kész e' miatt föláldozni a' status javát is. Róla így feltehető, hogy az új cortesülés megnyitására (mely január 1őjén leend) nyilván kimondja, hogy a' status pénzügyét olly bomlott állapotban találta, mellyen csak minden régi számadások megsemmíttetése 's újak kezdése által segíthetni. Kineveztetése a' lissaboni töképezéseket páni rettegésbe hozta. — Különben, a' status-kincstár könnyebbségére minden új minister megegyezett, hogy az eddigi fizetés feleért szolgáljon, 's a' királyné is egyezését adá, hogy civillistáját naponként 400,000 reis, vagy mintegy 100 ft. sterlinggel mérsékelje, 's mind a' braganzai hgné, mind d. Izabella Maria intést veendnek, hogy e' fölséges példát kövessék. Az új ministerium gazdálkodási tervéhez tartozik az is, hogy a' fővezéri hivatalt egészen nélkülözze, 's ennek következtében adá be Terceira hg. lemondását.

A M E R I K A.

Francia lapok következő példányait adják az egyesült statusok déli tartományiban létező rabszolga-törvényeknek: „Georgiában azt mondja egy törvény, hogy minden rabszolga, ki megüt egy fehéret, először a' törvényszék által szabandó büntetésre ítéltetik, de sem fejét nem vesztí, sem kezét, mert ez a' rabszolga urát károsítaná meg. Csak ismétlési esetben bűnhöszik a' rabszolga halállal. Ha Dél-Carolinában valamely rabszolga egyedül találta a' mezőn, minden elmenő fehérnek joga van kikérdezni őt, elfogni, sőt mérsékelve meg is fenyíteni. Ha ellenszegül, a' fehér büntetlenül megölheti őt. Ha Dél-Carolinában vagy Georgiában több mint hét rabszolga gyülekezik össze az utcán, mindenik elmenő fehérnek joga van, mindenikre fejenként 20 korbácsot csapni. Kentuckyban, Virginiában, vagy Missouriban, mely rabszolgánál puska, löpor, vagy bármi fegyver, vagy csak bot is található, 39 korbács-csapással bűnhöszik. Ha Louisiánában valamely rabszolga irt engedelem nélkül lóháton ül, vagy csak kutyával megyen is, 25 korbácsot kap. Dél-Carolinában egy törvény 1800ból azt hagyja meg, hogy azon rabszolga, ki társaságban találta, mellynek bárminő oktatás czélja, 20 korbácsot kapjon. Éjszaki és Dél-Carolinában, Georgiában 's Louisiánában, a' rabszolgát olvasni 's írni tanítás, vagy könyv- és nyomtatványi füzet-árulás, v. ajándékozás a' rabszolgán magán 39 korbács-csapással büntetik, a' fehérén pedig 5000 dollárral. (10,000 pengő forint!) 'S mindezt azért, mert oktatás a'

rabszolgát elégületlenné teszi, 's lázadásra ingerli. Georgiában még az atya is elítélhető, ha saját gyermekét oktatja is. Az éjszaki tartományokban a' rabszolgasság el van törölve, 's ott nincs is rabszolga. A' kormány az egyes tartományok törvényhozásába nem avatkozhatik. —

Az angol Courierben következő megjegyzést olvashatni: A' nov. 4eig kezünkbe jött éjszaki-amerikai lapok, a' Franciaország, 's az unio közt fenforgó kérdésre nem vetnek ugyan semmi újabb fényt, de általjában még is oda mutatnak, hogy Jackson igenigen messze van bármi csekély engedélytől, mellyet netalán a' francia kormány tőle kívánna. Sőt azt hiszik, hogy erős nyelvével, mellyel legközelebbi bocsátványában a' congressushoz élniszándékozik, maga hajlandó harczra hini Franciaországot. A' vámháborúnak, mint említettük, nagy ellensége, de a' valóságos háborúnak barátja. —

D Á N I A.

Holsteinből nov. 26ról tudósítások érkeztek a' dán országgyűlés munkálatiról különösen a' pénzügyben. Az országgyűlés e' végett némi nemzeti érdeket nyert. Nov. 2án ugyan is bizonyos Tutein tulajdonos azon indítványt tevő: „méltóztassék ő fölsége néhány fölvilágított férfit az ország külön részeiből összehíni, kik Dánia pénzügyi állapotját szoros vizsgálat alá vegyék 's névszerint arra ügyeljenek, hogy a' status bevételei 's kiadásai közt jobb egyensúly hozassék létre; efölött méltóztassék ő fölsége az 1831. majus 28iki rendelés szellemében, miután a' férfiak véleményeket előterjesztették, 's mielőtt valami határozást tenne, a' Rendek véleményét is megtudakozni.“ A' királyi biztos ezen indítványt nem jó néven vette, mert azt tartotta, hogy Dániában a' Rendeknek semmi közük a' status bevételeihez 's kiadásaihoz. Nov. 5én egy másik hasonló értelmű javaslat tétetett, mellynek következő tartalma: „Méltóztassék ő fölsége a' Rendeknek részletes számadást előterjesztetni a' status minden hitelezéseiről névszerint bevételeiről, 's külön pénztáirairól, állandó 's folyó bevételeiről, 's azok tartalmáról.“ Élénk vitatás után 56 szóval 12 ellen biztossághoz utasított e' tárgy vizsgálat végett. —

N É M E T O R S Z Á G.

Berlinben nov. 19én üllötték meg a' városi rend 27ed évfordulati napját. A' berliniek e' városrendtől sokat várnak, 's azt hiszik, hogy idővel náluk is ki fog az fejlenni, mit az angolok public spirit-nek neveznek 's a' t. — Gutzkow és Wienburg által kiadott, vagy kiadandó minden munka Borussziában teljességgel meg van tiltva. — Hasonló végzet érte Löwenthal könyvkereskedését is Mannheimban.

OLASZORSZÁG.

Anconából dec. 2-rol érkezett levelek szerint a' bajor király ez napon esti 6 órakor érkezett oda. A' király szoros incognitoban utazik Augsburgi grófnév alatt 's kíséretesül nem a' Leuchtenbergi palotában szállott meg, hanem egy vendégfogadóban. Medea a' nagy angol gőzhajó, melly a' királyt egyenesen a' Piraeusba viendi, még nov. 25-én érkezett Anconába. A' király pogyaszát már mind feltakaríták a' hajóra, 's igen hihető, hogy a' király már 3-án reggel utnak induland. A' hajó negyedfél nap alatt érkezett oda Maltából, és szintannyi időre van szüksége Piraeusba (athenei révpárt) érkezésre. A' királyt Portland angol fregát is kíséri. —

ELEGYHIREK.

A' belföldi czukorkészítés bámulatos növekedése Franciaországban komoly elmélkedésre szolgáltatott ott alkalmat, mind a' pénzügyi minis-ter-ség, mind azon kereskedők résziről, kik a' gyarmatokkal összeköttetésben állanak. A' czukorrépa-gyárak Franciaországban már most is 60 millió font finom czukrot készítenek egy éven által, mi az egész esztendei fogyasztványnak harmadrésze; 's naponként szaporodnak. A' vámbevétel Havreban ezen év 10 elmúlt hónapjaiban 3½ millió frankkal volt kevesebb, mint mult esztendőben. Marseilleben hasonló a' tapasztalás. Most már mivel a' belföldi czukor megadóztatása nehéz munka lenne, azon terven dolgozik a' pénzügyi minis-ter-ség, hogy a' gyarmati czukor bevételi vámját 10 frankkal szállítsa lejjebb, 's így annak fogyasztandó többsége által a' pénzügy vesztességét pótolja ki. —

Egy a' legnevezeteseb czukorgyárak közül Ledru és társaié, Páris mellett, melly naponként 150,000 font répát dolgozik fel, pinczéibe 3 millió font fér 's ezek minden 20—20 nap alatt mind kiürülnek. — A' készítés gőzmozgonyok segédelmivel történik a' szokott módon. — Egy hectar (mintegy 2 hold) jó föld évenként 60,000 font répát terem, igen kedvező évben két annyit is; 100 font répából pedig Franciaországban 6—8 font czukor készül. — Így tehát, Franciaországban 180 millió font czukor levén szükséges esztendőnként, ezen mennyiség kielégítésére 32,400 hectar földet kell répával bevetni. Azonban, ha ezt a' franciaországi művelt föld egész mennyiségéhez hasonlítjuk, igen kevésnek fogtetszeni, mert az mindössze 40 millió hectarra megyen. —

Angliában Perranportban, (Cornwallisban) egy templomot vájtak fel nem régiben fővény alul,

mellynek mintegy 5—600 esztendőig kelle már homok alatt elboritva lappangani, 's melly egy a' legregibb templomok közül. Tetején 's ajtain kívül semmi része sem hiányzik eredeti épségéből; hossza belülről 25 láb, kívülről 30; szélessége belülről 12½ láb, magassága szintannyi; különös, hogy rajta ablaknak semmi nyoma; honnét azt lehet következtetni, hogy benne csak gyertyavilágnál ájtatoskodtak. Ezen érdekes épület körében több ezer meg ezer emberi csonttetem hever, mellyekről a' szél, a' reájok borított sivány homokot elhordotta. — Bordeaux környékéről november 17-rol írják, hogy ott olly nagy hó esett, melly miatt a' közösülés Marseille-lel és Spanyolországgal félben szakadt; majd egész francia délszakon pedig az olajfák gyümölcsöstül megfagyván felhasadoztak ugyan egy részben, de nagyon nem károsultak meg. — A' skót kikötőkben ujabbán 30 fa és 2 vas gőzhajó készült, Anglia, Portugália es Amerika közti közösülésre.

Hess József, izraelita, nem régiben a' quar- talülésben Kirkdaleben ugy vett részt, mint eskütt, miután előbb a' Pentateuchra fölesküdt. Ő az első izraelita, kire Angliában eskütt-tisztség bízott. — A' legnagyobb malachit, mellyet eddig a' mineralogok ismértek, 30 mázsát nyomó 's Pétervárott tartatik, de ez évben Demidoff ur bányáiban Nischne-Tagilsk helységnél egy iszonyú darabot leltek, melly 17 és fél lábnyi hosszu, 8 láb széles, 3 és fél láb magas, 's mintegy 5—600 mázsát nyom. A' kötémege egészen durva, a' legékesb smaragdzöldszinü, 's pallérozásra igen alkalmas. Ha bányáüregéből felhozzatik: talán valamelly nagy szobrászműre fordíthatni; de ha mingyárt apró darabokra metélnék, és szoba-ékitésre fordítanak is, nagy értékü volna. — Csudálatra méltó, mennyiféle 's milly gazdag ércz-kincseket lelni a' demidoffi bányákban; ugyanott nem megvetendő aranymosás, 10 év óta a' leg-szebb platinamosás, nagyon jeles vas és rézbányák is találkoznak, legujabb időkben pedig ezüstereket 's önbányákat is. —

Pénzkelet:		A' gabona pesti piaci ára dec. 15-kén 1835:			
Bécs dec. 11-kén középár pengő pénzben		porzon. mérő váltó garas	leg-jobb	közép-szerü	csé-kély
Status 5 pC. kötelezv.	101½	Tisztabuza	113½	103½	96½
„ 4 „ „	99½	Kétszeres	80	73½	63½
1820ki statuskölesön.	—	Roza	53½	50	46½
1821ki „ „	440½	Arpa	53½	—	—
1834ki „ „	582½	Zab	33½	32	30
Kam 2½ pC. kötel.	66½	Köles	53½	—	—
Bankrészvény	1372½	Köleskása	—	106½	100
Cs. arany pC. agio	3	Kukoricza	40	38½	36½